

est q̄ triplex ratio fuit quare nō posuit nomē suū. Una ē q̄ nō erat ap̄lus iudeoz: s̄ gentiū. Hal. z. Qui operatus ē petro in apostolatū r̄. Et ideo nō fecit mētionē de aposto latu suo in p̄ncipio huius eplē. Sc̄da q̄ nomē suū iudeis erat odiosum. vt p̄z. Act. 22. Et ip̄m tacuit ne saluberrima doctrina huius epistole abiceretur. Tertia q̄ iude⁹ erat. Debrei sunt z ego. z. Cor. ii. Et domestici nō bene sustinēt excellētiā suoz. Nō est p̄pheta sine honore nisi in patria sua: z in domo sua. Mat. 13. Ad argumētū sc̄dm dōm ē q̄ ideo est elegātior in stilo: q̄ r̄ si sciebat oēs linguā. p̄me Cor. 14. Oium v̄m lingua loquor. t̄m meli⁹ sciebat hebreā tanq̄ sibi magis cōnaturalē: in qua scripsit eplā istā. Et ideo magis ornate potuit loq̄ in ideomate suo q̄ in aliquo alio. Unde dicit. Et si imperitus f̄mone. s̄ nō scia. z. Cor. ii. Lucas autē q̄ fuit optimus p̄locutor istū ornatū transu lit de hebreo in grecū.

CAP.

I.

Multipharie multisq̄ modis olim deus loquēs patribus in p̄phetis notissime diebus istis locutus est nobis in filio quē cōstituit heredes vniuersoz: per quē fecit z secula.

Scriptis at̄ eplaz istā p̄tra errores quozūdā q̄ ex iudaicis mo ad fidē xp̄i cōuersi volebāt suare legalia cū euāgelio: quasi nō sufficeret gr̄a xp̄i ad salutē. Unde r̄ diuiditur in duas p̄tes. Primo enī multipl̄r cōmēdat excellētiā xp̄i vt p̄ hoc p̄ferat nouū testamētū veteri. Sc̄do agit de his per que membra iungunt̄ capiti. s̄ de fide. ifra. ii. cap. 1. ibi. (Est autē fides r̄.) Intēdit autē ostēdere excellētiā xp̄i ad vetus testamētū q̄tum ad tres p̄sonas solēnes in ip̄so veteri testamēto cōtētas. s̄ angelos per quos lex tradita est. Hal. 3. Ordinata per angelos r̄. Quantū ad moysen a quo vel per quē data est. Jo. p̄. Lex p̄ moysen data est. Et Deut. vlt. Nō surrexit vltra p̄pheta r̄. Quantū ad sacerdotiū per q̄ ministrabat. ifra. 9. In p̄ori tabernaculo sem per itrobant sacerdotes sacrificioz officia cōsumātes r̄. Un̄ p̄mo p̄fert xp̄m angelis. sc̄do moysi. 3. cap. 1. ibi. (Un̄ fratres r̄.) S̄z 3. sacerdotio veteris testamēti. 5. cap. 1. ibi. (Dis pontifex r̄.) Circa p̄mum duo facit. q̄ p̄mo p̄fert xp̄m angelis in isto cap. Sc̄do p̄cludit q̄lis reuerētia exhibenda sit noue legi. z. ca. 1. ibi. (Propter hoc abūdāt̄ r̄.) Adhuc circa p̄mū duo facit. q̄ p̄mo excellētiā xp̄i ostēdit. Sc̄do p̄bat q̄ hoc verus sit de xp̄o: r̄ sic angelos deficere ab illa excellētia ibi. (Tāto melior r̄.) Hoc autē ē in hac eplā singulare q̄ singula v̄ba habēt ordinē suū. Excellētiā v̄o xp̄i denotat q̄tus ad q̄ttuoz. Primo q̄tus ad p̄prietatē originis. Sc̄do q̄tum ad magnitudinē dñationis ibi. (Quē cōstituit r̄.) Tertio q̄tum ad v̄tutē opationis ibi. (Per quē fecit r̄.) Quarto q̄tum ad sublimitatē dignitatis ibi. (Qui cū sit splendor glorie r̄.) Qū vero itēdit cōmēdare xp̄m vt hoc redundet in nouo testamēto: ideo p̄fert nouū testamētū veteri. Circa autē vetus testamētū gn̄q̄ ponit. p̄mo modū tradendū: q̄ multipharie multisq̄ modis r̄. Sc̄do tēpus cū dicit. Olim. Tertio actorē siue datorē: q̄ deus. Quarto quibus sit traditū: q̄ patribus nostris. Quinto quib⁹ ministris: q̄ in p̄phetis. Dicit ergo. Multipharie: r̄ hoc q̄tum ad diuisionē q̄ attendit̄ q̄tus ad tria. Primo q̄tus ad diuersas p̄sonas: q̄ nō vni p̄sone: sed pluribus. s̄ abrae: noe: r̄ sic de alijs. Sc̄do q̄tum ad diuersa tēpora: r̄ hoc totū ad ei⁹ certitudinē. Un̄ Mat. 20. Exyt p̄mo mane r̄ circa horā tertiā r̄. Item q̄tum ad ea q̄ ibi ostēsa sunt: q̄ dina. Exo. 3. Ego sum qui sum r̄. Item euētus futuri. Sap. 8. Signa r̄ mōstra scit anteq̄ fiāt r̄. Itē p̄missiones futuroz bonoz saltē in figura. Eccl̄ci. 3. Plurima sup̄ sensus boiū mōstrata sunt tibi r̄. Itē mul

tipharie q̄tum ad diuersas figuras: q̄ modo in figura leonis: modo in figura lapidis: sic Danie. z. Abscisus est lapis de mōte sine manibus. Job. ii. Et q̄ multiplex sit lex oris eius. C̄ Sequitur. Multisq̄ modis: q̄ refertur ad tria. s̄ ad diuersa genera visionū. s̄ ad visionē corporalē: sic Danielis. 5. Apparuerūt digiti quasi manus scribētis in pariete r̄. Aliquādo aliq̄bus per visionē ymaginariam. Esa. 6. Uidi dñm sedentē r̄. Aliq̄bus vero apparebat per visionē intellectualē: sicut Dauid. Unde de istis dicit Osee. 12. Ego visiones multiplicauī eis. Refertur etiā ad diuersos modos loquendi: q̄ aliq̄n plane loquebat̄. aliq̄n v̄o obscure: nec ē aliq̄s modus loquēdi quo scriptura veteris testamēti nō loquat̄. puer. 22. Ecce descripsi eam tibi tripl̄r in cogitationib⁹ r̄ scia r̄. Tertio q̄ arguēdo malos: alliciēdo iustos: instruēdo ignorātes. z. Thi. 3. Omnis scriptura diuinitus ispirata vtilis est ad docendū: ad arguendū r̄. Sc̄do tāgit tempus: q̄ olim. i. nō subito q̄ tā magna erāt que de xp̄o dicebant q̄ nō poterāt credi nisi cū icremēto tempoz p̄us didicissent. Esa. 48. P̄iora ex tūc annunciaui r̄ ex ore meo exierunt: r̄ audita feci ea r̄. C̄ Tertio tāgit auctorē: q̄ deus qui loq̄tur. ps. Audias quid loquat̄ in me dñs r̄. Vic autē est qui nō mētitur. Nume. 23. Nō est deus quasi homo vt mentiat̄. Ex his autē tribus cōmendat vetus testamētū. s̄ ab auctate: q̄ est a deo. A sublimitate r̄ a sublimitate: q̄ multipharie multisq̄ modis. A firmitate: q̄ oliz. C̄ Quarto ostēdit q̄ traditū sit: q̄ p̄rib⁹. Et iō ē nobis familiare r̄ acceptū. Act. 13. Annūciamus vobis eas q̄ ad patres nostros facta est repromissio. Luc. p̄. Sic locutus est ad p̄res nostros r̄. C̄ Sed s̄ ostēdit q̄bus ministris q̄ nō ioculatoribus: sed in p̄phetis. i. per p̄phetas. Ro. p̄. Quod ante p̄miserat per p̄phas r̄. Act. 10. Quic omnes p̄phete testimoniū perhibent r̄.

C̄ Cōsequēter cū dicit. (Nouissime r̄.) Describit doctrinā noui testamēti: r̄ ponit gn̄q̄ quoz̄ q̄ttuoz sunt diuersa a q̄ttuoz p̄missis. vñū autē est idē vtrobiz. Qd̄ enī dixerat. Multipharie multisq̄ modis r̄. ostēdit q̄ ois multitudo ordinata ad vñū debz referri. Ideo dicit q̄ lz sit modus multiplex: tamē totū ordinatū est ad istud nouissimū. p̄v. 23. In timore dñi esto tota die r̄ habebis spem in nouissimō r̄. Esa. 10. Cōsumatio abbreviata inundabit iusticiam. Cōsumationē. n. r̄ abbreviationē dñs d̄s exercitū faciet in medio ois terre. Itē illō oliz in tpe expectatiōis r̄ tenebrā: s̄ istud in dieb⁹ istis. i. in tpe gr̄e. Ro. 13. Nō p̄cessit dies aut̄ appropinquat r̄. S̄z t̄m vtrobiz dicit. Locutus est v̄l loquēs r̄ denotat eundē eē actorē veteris r̄ noui testamēti cōtra manicheū. Ephe. z. Per ip̄m habemus accessum ambo in vno spū r̄. r̄ Ro. 3. An iudeoz deus t̄m. Nōne r̄ gentiū r̄. Itē illud fuit traditū patribus nostris. s̄ istud nobis. i. apostolis qui xp̄m in p̄pria p̄sone vidim⁹. Deut. 5. Nō cū patribus nostris inuit pactus: s̄ nobiscus: q̄ in p̄ntiāz sumus r̄ viuimus. r̄. Itē illō p̄ p̄phas: s̄ istud in filio. i. p̄ filiū: q̄ est dñs p̄pharū. Jo. p̄. Unigenit⁹ q̄ est in sinu p̄ris ip̄e enarravit r̄. Et ista occasiōe ap̄lus it̄roducit eū esse filiū. C̄ Cōsequēter ostēdit magnitudinē donationis xp̄i cū dicit. Quē cōstituit heredē r̄. q̄ vt d̄r Hal. 4. Si fili⁹ r̄ heres p̄ deus. In xp̄o at̄ sūt due n̄ae. s̄ dina r̄ huana. Sc̄dz q̄ q̄ ē fili⁹ n̄alis nō ē p̄stitut⁹ heres: s̄ ē n̄alis: s̄ iq̄m hō sc̄us ē fili⁹ d̄i. Ro. p̄. Qui sc̄us ē ei ex semie dauid s̄z carne r̄. Et s̄z h̄ ē p̄stitut⁹ heres vniuersoz: sic ver⁹ fili⁹ p̄ris. Mat. vl. Data ē mibi ois p̄tās r̄. Et h̄ q̄m ad totā creaturā i q̄ accepit dñatōez. Itē n̄ t̄m q̄ ad vñū gen⁹ boiūz s̄z vniuersoz. s̄ tā iudeoz q̄ gentiū. ps. Postula a me r̄ dabo ti. r̄. C̄ Cōsequēter cum dicit. (Per quez fecit r̄ secula.) Ostēdit v̄tutē opōnis xp̄i: q̄re sit constitutus heres vniuersoz: nō q̄ ip̄e sit factus in tēpore: r̄ h̄ meruerit merito bone vi-

Ad hebreos

te sicut dicit Sotinus: s; q; eque oia facta sunt per ipm sic
 2 p ptem. Per ipm eni fecit p secula. S; sciēduz est q
 ista ppositio p. denotat cam actus. S; hoc est duplr. Uno
 modo qz est causa factionis ex pte faciētis: vt cū scz casua/
 le cui adiungit est causa actionis fm q; exit ab agēte. Sē/
 per eni factio est mediū inter faciēs 2 factuz. Pōt g; deno/
 tare circa agens cam finalē vt artifex operat per lucrum.
 Aliqñ cam formalē: vt ignis calefacit per calorē. Aliqñ vō
 cam efficiētē: vt baluius operat per regez. Nullo istoz
 modoz est filius causa patris. q; per illū operef: sicut nec
 q; ab ipō sit. Aliquādo vero causale est causa actionis fm
 q; terminat ad factū: vt artifex operat p martellū. Mar/
 tellus eni nō est causa artificis q; agat: sed est causa artifi/
 ciato q; ab artifice pcedat: vt ferro qd recipiat operatio/
 nē ab artifice: 2 sic filius est causa facti: 2 pater operatur p
 filiū. S; nunqd filius est minor patre: Nō. qz eadez v̄tus
 numero 2 eodez modo ē in patre 2 in filio. Unde dicit. Per
 quē fecit 2 secula. i. operantē genuit 2 secula. Seculū dicitur
 tur spaciū rei tēporalis. Secla g; sunt successiōes tēporū.
 Nō g; fecit tm̄ tēpora sempiterna: fm q; philosophi aliq; di/
 xerūt deū tm̄ fecisse sempiterna: s; angelos creasse tēpora/
 lia: s; etiā fecit tēporalia que vocat hic secula. ifra. ii. Fide
 itelligim; aprata eē secula. Jo. p. Oia p ipm facta sunt. In
 hoc g; remouet errorem manichei duplr. Primo in hoc q;
 dicit eū actorē veteris testamēti. Scdo q; dicit ipz fecisse
 temporalia.

Lectio. II.

Cum sit splendor glorie 2 figura
 substātie eius: portansq; omnia ver/
 bo virtutis sue: purgationem pecca/
 torum faciens: sedet ad dexteraz ma/
 iestatis in excelsis.

Superius ostēdit apls xpi excellentiā q̄tū ad originis
 prietatē: q̄tum ad domini maiestātē: 2 q̄tum ad opera/
 tionis virtutē: hic aut ostēdit eius excellentiā q̄tū ad glo/
 rie 2 dignitatis sublimitatē. Et pars ista diuiditur in duo.
 Primo eni ostēdit xpm esse idoneū ad dignitatē istā. Se/
 cūdo ponit ipsam dignitatē ibi. (Sedet ad dexteraz rē.)
 Idoneitatē vō ostēdit ex duobus q; reddūt aliqñ idoneū
 ad aliquid magnū. vnuz est facultas administrādi: aliō est
 industria 2 strennuitas exequēdi. Primo g; ostēdit eius fa/
 cilitatē. Scdo eius strennuitatē ibi. (Purgationē pctōzū
 faciens rē.) Circa pmū sciēdū ē q; tria requirunt que fa/
 ciunt facilitatē ad dignitatē aliquā ministrandā. Primuz
 qdē sapiā ne erret gubernādo. Eccles. io. Est 2 aliud malū
 qd vidi sub sole: 2 est stultū in dignitate sublimi. puerb. 8.
 Per me reges regnant. Scdm est generis p̄sapia ne cōtē/
 nat p̄cipiendo. puer. vlt. Nobilis in portis vir ei' cū sede/
 rit cū senatoribus terre. Tertiu v̄tutis potētia in exequen/
 do. Ecclesi. 7. Noli querere fieri iudex nisi valeas virtute
 irrūpere iniquitates. Et q̄tum ad ista tria apls ostēdit in
 xpo facilitatē ad dignitatē predictā. Primo. qz nō solum
 est sapiēs: s; etiā ipsa sapiā. Unde dicit. Luz sit splēdor glo/
 rie. Scdo qz nō soluz est nobilis: sed est ipsa nobilitas: qz ē
 figura substātie eius. Tertio. qz nō solū est potens: s; 2 ipa
 potētia. Portās oia v̄bo. Tria aut sunt vt supra dictū est:
 que faciunt hoīem idoneuz vt magnā dignitatē assequat.
 Primū est sapie claritas. puer. 3. Hloziā sapientes posside/
 bunt. Et ideo ostēdit xpi sapiām dicēs. Qui cuz sit splēdor
 glie. Ubi est cōsiderādū q; fm Ambrosiuz gloria est clara
 cū laude noticia: quasi qdā manifesta noticia: que de boni/
 tate alicuius habet. S; sic dicit Matt. io. Nemo bonus
 nisi solus deus. Et etiā Luc. is. Un ipse ē bonitas antono/
 masice 2 per essentiā. Alia vō per p̄ticipationē: ita soli deo
 cōuenit glia antonomasice. Esa. 42. Hliam meā alteri nō

dabo. p. Thi. p. Regi autē seculoz imortali inuisibili soli
 deo honor 2 gloria. Cognitio g; oīne bonitatis excellētē 2
 antonomasice dī glia. i. clara cuz laude noticia bonitatis
 oīne. Ista aliquatū habet ab hoīe: qz nūc cognosco ex pte.
 p. Lor. iz. S; habet excellentius ab angelis: s; a solo deo
 pfecte. Deū eni nemo vidit vnq;. Jo. p. Verū est nec ange/
 li cōprehēsiue: s; ipse solus seipm cōprehēdit. Ergo sola co/
 gnitio dei de seipō pfecte dī glia: qz pfectā noticiā hz 2 cla/
 rissimā de seipō. Quā aut splendor est illud quod a fulgen/
 te pmo emittitur. Sapia vō est quiddā fulgens. Eccles. 8.
 Sapia hoīs lucet in vultu eius. Inde est q; p̄ma cōceptio
 sapie est quasi quiddā splendor. Verbū g; patris qd est qui/
 dā cōceptus intellectus eius est splendor sapiētie qua se co/
 gnoscit. Et ideo apostolus filius vocat splēdorē glie. i. diui/
 ne clare noticie: in qua ostēdit ipm nō solū sapiētē: s; sapiē/
 tiā genitā. Esa. 62. Dōec egrediat vt splēdor iustus ei' rē.
 Scdm qd facit hoīem idoneū ad magnā dignitatē est
 generis nobilitas. Et hoc ostēdit esse in xpo: q; dicit q; est
 figura substātie eius. Decet eni cuz sapiā esse nobilitatē in/
 pncipe. Deut. p. Tuliq; de tribub; v̄stris sapiētes 2 nobi/
 les: 2 cōstitui eos p̄ncipes rē. Figura hic ponitur p caracte/
 re vel ymagine. Quasi dicat. Ymago substātie. Sciēdū tm̄
 q; licet ymago dicat similitudinē: nō tamē quelib; simili/
 tudo est ymago. Albedo eni in pariete nō est ymago albe/
 dinis mee: s; ymago est similitudo in specie. Inter accidē/
 tia vō nihil ita est expressuz signū speciei sicut figura. Un/
 de qui describit figurā aīalis describit ymaginē eius. Fili/
 us g; ē ymago inuisibilis dei. Col. p. pprie dī figura. S;
 cuius: Substātie eius. Ymago eni alicuius est multiplex.
 Aliquādo eni ē signum representans sp̄m in nullo cum
 ipso cōueniēs: sicut ymago hoīs in pariete que in nullo hz
 verā sp̄m hoīs. Aliquādo vō assimilā ei in specie nō tm̄
 in representādo: s; etiā in essēdo: sicut filius ē ymago ve/
 ra patris. Hei. 5. Adam genuit filius ad ymaginē suā. Un/
 de dicit Augustinus q; filius est ymago patris: qz assimila/
 tur patri in natura speciei sicut filius est ymago regis. Dic/
 ergo q; est figura sube. S; quare non dicit q; est figura na/
 ture: Quia possibile est q; natura speciei multiplicetur ad
 multitudinē indiuiduoz in ppositis ex materia 2 forma.
 Unde filius sortis nō habet eandē naturā numero cuz pa/
 tre suo. Suba vero nunq; multiplicat. Non enim alia est
 suba patris alia filij. Nec enim diuiditur fm diuersa indi/
 uidua. Quia ergo vna 2 eadez est numero natura in patre
 2 filio dei. ideo nō dicit nature que diuiditur: sed sube indi/
 uisibilis. Jo. io. Ego 2 pater vnū sumus: 2. i. 4. Ego in patre
 2 pater in me est. Tertiu quod facit hoīem idoneū ē
 virtus 2 potestas. Unde Eccles. 7. Noli querere eē iudex
 nisi valeas virtute irrumpere iniquitates rē. Et ideo ostē/
 dit virtutē cū dicit. Portās q; oia verbo virtutis sue. Pro/
 priuz aut p̄ncipuz 2 potentū est portare. Job. 9. Sub quo
 curuantur qui portāt orbē. Ipse ergo portat. S; videndū
 est quid portat 2 quo vel per quid. Quātum ad pmū
 sciēdū est q; id quod de re nec stare nec ambulare potest
 indiget portari. Dis aut creatura de se nec subsistere nec
 operari pōt. pmū p̄z. qz remota causa remouetur effectus.
 Deus aut est causa omnis subsistentie: nec tm̄ ē causa sub/
 sistētie rei q̄tum ad fieri. sicut domificator est causa fieri
 domus: 2 ad absentia solis cessat 2 fieri 2 eē lumis in aere: ita
 ad subtractionē virtutis diuine cessat 2 esse 2 fieri 2 subsi/
 stere omnis creature. Portat g; omnia q̄tum ad suū esse.
 Portat etiam oia q̄tum ad operari: quia subtracta influē/
 tia eius cessat omnis motio causarū scōrarum: cum ipse sit
 causa p̄ma. 2 causa p̄ma plus influit q; scōa. Job. 38. Su/
 per quo bases illi' solidate sunt. Sic ergo patet q; omnia

portat. Sed per quid portat? Verbo virtutis sue. Quia enim apostolus loquens de creatioe rerum dixit quod deus omnia fecit per filium: quia scilicet dixerat per quem fecit et secula. Ille autem per quem aliquis operatur non videtur virtute sua operari: sed virtute eius qui per eum operatur sicut baliuus per quem rex operatur: non operatur virtute propria. Ergo per hoc videtur quod filius non operatur virtute propria. Ideo dicit apostolus quod portat verbo virtutis sue. quia cuius idem sit causa essendi et seruandi cuius dicitur quod filius virtute sua est causa conseruationis ostendit quod etiam est causa essendi. Sed nunc quid non virtute patris? Utique et eius virtute: quia eadem est virtus vtriusque. Operatur ergo et virtute propria et virtute patris: quia virtutem suam habet a patre. Nec tamen dicit apostolus virtute sua: sed verbo virtutis sue ad ostendendum quod sicut pater omnia per verbum produxit. per ipsum dicitur et facta sunt etc. In quo ostenditur maxima virtus patris: ita filius eodem verbo quod est ipse omnia fecit. Et in hoc ostendit apostolus potentiam virtutis sue: quia eandem habet cum patre: quia eadem operatur et per idem quo ille. Sed tunc est dubium: quia pater cuius dicitur producit verbum. Ergo filius cuius dicitur produceret verbum: et sic verbum esset verbum. Et ad hoc dicunt greci: quod si filius est ymago patris: ita spiritus sanctus est ymago filii. Et sic exponit Basilius. portans verbo virtutis sue. id est spiritus sancto. Nam sicut filius est verbum patris: ita ut dicunt spiritus sanctus est verbum filii. Et ideo per ipsum facit filius sicut per filium pater. Verumtamen proprie loquendo verbum non dicitur nisi quod procedit ut conceptus ab intellectu ad quod sequitur. procedere in similitudine spiritus. Spiritus autem sanctus et si sit similis: non tamen habet hoc ex modo sue processionis: quia non procedit ut conceptus ab intellectu: sed ut amor a voluntate. Aliter autem exponit glossa. Verbo virtutis sue. id est impio suo. Sed hic adhuc est dubium: quia imperium vel est exterius per vocem platum: et hoc non potest dici: quia nihil est extrinsecus a natura divina procedens a filio: per quod omnia portentur. Vel illud imperium est interius in corde conceptum: sed nec etiam hoc potest stare: quia nihil in mente dei concipitur nisi verbum eternum. Ergo istud imperium sic conceptum in mente filii esset verbum eternum: et sic eent duo verba eterna: quod nephas est dicere. Ideo ad argumentum est obiectum: sicut exponit Augustinus illud Iohannis. 12. Sermo quem locutus sum: ille iudicabit eum. id est ipse ego qui sum verbum patris iudicabo eum. Et sicut in proposito verbum virtutis. id est in seipso qui est verbum virtuosus. Per ista ergo tria ostenditur de christo. Per hoc enim quod est splendor: ostendit eius coeternitatem cum patre. In creaturis enim splendor est communis: sed ille est coeternus: et hoc est contra arrium. Sed cum dicit ymago substantie. Ostendit eius substantialitatem. Quia enim splendor non est eiusdem nature cuius re splendet: ne forte aliquis credat quod non sit similis in natura. dicit quod est ymago vel figura substantie. Sed quia filius et si sit eiusdem nature cum patre: si tamen sit infirmus deficit a virtute patris. Et id subdit. portans omnia verbo virtutis sue. Apostolus ergo in his tribus comedat christum a tribus: scilicet a coeternitate: a consubstantialitate: et ab equalitate potestatis.

Deinde cum dicit. Purgatione peccatorum facies etc. Ostendit quod facit ad idoneitatem dignitatis eius: scilicet strenuitas et industria quam habuit in operando. Fuit enim hoc magne industrie: ut quod ei competebat ex natura qua deus est: ipse meruerit per passionem in natura assumpta. Unde phil. 2. Factus est obediens usque ad mortem: propter quod et deus exaltauit illum etc. Purgare ergo peccata et si conueniat ei ex natura divina: tamen conuenit ei etiam ex merito passionis. Unde ecc. 47. Christus purgauit peccata eius etc. Mat. p. Ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum.

Consequenter cum dicit. Sedet ad dexteram etc. Subiungit ipsam dignitatem. Quasi dicat. Non videtur idecens si sedet etc. quia est splendor et figura et portat omnia etc. In verbo

aut sessionis tria solent importari. Unum est sedentis auctoritas. Job. 29. Cumque sederes quasi rex circumstante exercitu etc. In diuina autem curia multi assistunt: quia Daniel. 7. Milia milium ministrabant ei. et decies centena milia assistebant ei. Sed nullus legitur ibi sedere. Quia omnes sunt ibi serui et ministri. infra eodem. Omnes sunt administrationum spiritus in ministerium missi etc. Sed solus iste habet regiam dignitatem. Dan. 7. Et usque ad antiquum dierum venit etc. Et postea sequitur. Et dedit ei potestatem et honorem et regnum etc. Mat. 25. Cum venerit filius hominis in maiestate sua et omnes angeli eius cum eo: tunc sedebit super sedem maiestatis sue. Et post sequitur. Tunc dicit rex his etc. Secundum est sedentis stabilitas. Luc. vlti. Sedete in ciuitate etc. Dan. 7. Potestas eius potestas eterna etc. ifra. 13. Christus iesus heri et hodie ipse et in secula. Item aliquando sedere importat humilitatem: quia sedens inferior est stantibus. per. Tu cognouisti sessionem meam etc. Et sic non accipitur hic: sed primis duobus modis. Sed contra. Actuum. 7. Ecce video celos apertos et iesum stantem etc. Et obiectum est quod sedere et stare et habet dispositiones de deo dicuntur secundum similitudinem. Et idem diuersa dicitur et sedens et stans. Sedens quidem propter imobilitatem: sed stans propter utilitatem ad fortiter resistendum. Unus stabat quasi paratus iuuare stephanum in agone constitutus. Sed addit apostolus quod sedet ad dexteram: quod si referatur ad dinam nam est sensus: ad dexteram. id est equalitatem patris. Si vero ad humanam est sensus ad dexteram. id est in potioribus bonis partibus. Mat. vlt. Sedet a dextris dei. per. et Mat. 22. Dixit dominus domino meo sede a dextris meis. Sed iter eos qui habent assessores. quidam sunt simpliciter maiores: ut rex vel imperator. quidam vero non simpliciter maiores: sed secundum quod ut propositi vel baliui. Sed christus non sedet ad dexteram alicuius inferiorum iudicum sicut alicuius propositi vel baliui: sed simpliciter maioris: quia ad dexteram maiestatis. Maiestas proprie est summa potestas. Esa. 6. Plena erat omnis terra maiestate eius etc. puer. 25. Qui scrutator est maiestatis opprimeat a gloria. Christus autem et si sic sedeat ad dexteram maiestatis: habet tamen et ipse maiestatem: quia habet eandem cum patre. Mat. 25. Cum venerit filius hominis in maiestate sua etc. Luc. 9. Nunc filius hominis erubescet cum venerit in maiestate sua et patris. Dicit etiam non solum maiestatis: sed etiam in excelsis. id est super omnem creaturam. ecc. 4. Ego in altissimis habito etc. Sic ergo sedet in excelsis: quia eleuatus est super omnem creaturam. per. Quia eleuata est magnificetia tua super celos. Et secundum quod dicit Chrysostomus apostolus in loco isto tenet modum volentis instruere paruulum qui non statim proponit ei summa: sed paulatim perductum eum modo loquendo ardua: modo proponendo infima: ita etiam modo proponit diuina cum dicit. In filio: modo humana cum dicit. Quem constituit heredes etc. et sic de alijs: ut patet in glossa.

LECTIO.

III.

Tanto melior angelis effectus: quanto differentius pre illis nomen hereditauit. Cui enim dixit aliquando angelorum: filius meus es tu: ego hodie genui te. Et rursum. Ego ero illi in patre: et ipse erit mihi in filium. Et cum iterum introducit primo genitum in orbem terre: dicit. Et adorent eum omnes angeli dei. Et ad angelos quidem dicit. Qui facit angelos suos spiritus: et ministros suos flammam ignis.

Sicut supra dictum est apostolus in toto capitulo. intendit preferre christum angelis quantum ad excellentiam. unde posuit quatuor pertinentia ad excellentiam christi: scilicet quantum ad originem

Ad hebreos

qz filius: q̄tum ad dominationē: qz heres: q̄tus ad opōnē
 qz ipse fecit secula. Quātū ad honorē: qz sedet ad dexteraz
 maiestatis. Modo apostolus in parte ista ostendit q̄ x̄ps
 q̄tus ad ista quattuor excedit angelos r̄ p̄mo q̄tum ad fi
 liationē. Sc̄do q̄tum ad dominationē ibi. (Et cuz iterū i
 trodūcit r̄c.) Tertio q̄tum ad operationē creationis ibi.
 (Et tu in p̄ncipio dñe terrā fundasti r̄c.) Quarto q̄tū ad
 partis cōfessionē ibi. (Ad quē autē angeloz r̄c.) Circa p̄zi
 mū duo facit: qz p̄mo p̄mittit itentū. Sc̄do p̄positū p̄bat
 ibi. (Lui enī dixit r̄c.) Dicit ḡ. Tanto melior. i. sanctior et
 deo. p̄p̄m̄ quoz: in quo p̄ponit excellentiā x̄pi ad angelos.
 Ep̄bc. p̄. Cōstituens eū ad dexterā suaz in celestibus super
 oēm p̄ncipatū r̄ potestātē r̄c. Sed tūc oritur questio quō
 apostolus hoc itelligit vtrū s̄m dīnam nām vel humanā:
 qz s̄m dīnam nō videt̄ veruz: qz s̄m illaz genitus est: nō fa
 ctus: s̄m vō humanā nō est melior angelis: vt infra. z. cap.
 Cum autē qui modico ḡ angeli r̄c. Et dōm est q̄ x̄ps s̄m
 humanā nāz duo habuit in vita ista: sc̄z ifirmitatē carnis.
 z sic fuit minor. ifra. z. cap. Euz qui modico r̄c. Itē habuit
 ḡre plenitudinē: z sic ēt in humanitate maior fuit angelis
 in ḡra r̄ ḡlia. Jo. p̄. Vidimus eū ḡsi vnigenitū a patre: ple
 nū ḡre r̄ veritatis. Sed hic nō est itellectus. Ap̄lus enī nō
 itelligit q̄ melior fuerit q̄tū ad ḡram: s̄z p̄pter vnionē hu
 mane nāe ad dīnam: z sic dī factus in q̄tum per illi? vnio
 nis factionē p̄uenit ad hoc. Et ideo subdit. Quāto differē
 tius p̄re illis nomē hereditauit. Et q̄tū ad hoc nomē ostē
 dit dīnam q̄tus ad tria: sc̄z q̄tum ad nominis significatio
 nē: qz p̄p̄rius nomē angeloz est: qz dicunt̄ angeli qd̄ est no
 men ministri. Angelus enī idē est qd̄ nuncius. Nomē autē
 x̄pi est: qz dicitur filius dei: et hoc nomē est valde differen
 tius ab illo: qz q̄tācūqz dīnam ponis ad hoc est maiorē da
 re cū distent in ifinitū. puer. 30. Qd̄ nomē ei? r̄ qd̄ nomen
 filij eius si nosti: Est enī nomē filij eius: sicut et patris icō
 p̄bensibile. Phil. z. Et dedit illi nomen qd̄ est sup̄ omne
 nomē r̄c. S̄z forte dices qz etiā angeli dicuntur filij dei.
 Job. p̄. z. Et dōm est qz si dicunt̄ filij dei hoc nō est essen
 tialiter et p̄ nām: s̄z per quādā participationē. Ipse autē est
 essentialr̄ filius dei: et iō h̄z nomē differētius p̄re illis: et s̄
 est sc̄dm: qz differunt q̄tus ad moduz. ps. Quis est similis
 deo in filijs dei. Quasi dicat. Nullus p̄ nāz. Quātū ad ter
 tium dicit qz illud nomē hereditauit. Hereditas enī cōse
 quitur oziginem. Unde x̄ps qz filius sit habet ex ozigine r̄
 per naturam: angeli autē ex dono gratie. Matth. zi°. Dic
 est heres. Unde ipse nomen hereditauit: nō autēz angeli:
 et hec est tertia differentia.

¶ Deinde cuz dicit. (Lui enī angeloz r̄c.) p̄bat qd̄ dixit. r̄
 p̄mo agit de nomine s̄m qz p̄uenit x̄po s̄m diuinitatē. Se
 cundo s̄m humanitatē ibi. (Et rursum.) Ego ero r̄c. Quā
 tū ad p̄mū iducit auctatez. ps. Dñs dixit ad me r̄c. Et hoc
 est. Lui enīz angeloz r̄c. Quasi dicat. Nulli angeloz dicta
 sunt hec v̄ba: s̄z tñ x̄po. vbi tria possunt morari. P̄zio mo
 dus oziginis in v̄bo dixit. Sc̄do singularitas filiatōis ibi.
 (Filius meus es tu.) Tertio eius auctoritas ibi. (Ego ho
 die.) Modus iste nō ē carnalis: s̄z sp̄ualis et itellectualis
 Deus enī sp̄us est. Jo. 4. Et ideo nō generat carnalr̄: s̄z spi
 ritualr̄ et itellectualr̄. Intellectus autē dicēdo generat ver
 bū qd̄ est cōceptus eius: et iō signāter dixit qz dñs dixit ad
 me. i. pater dixit filio. Dicere ḡ itellectus patris nihil aliō
 est qz in corde verbū cōcipere. ps. Eructauit cor meū v̄bū
 bonū. Job. 33. Semel loquitur r̄ sc̄do id ip̄z nō repetit r̄c.
 Ecc̄. 24. Ego ex ore altissimi p̄dy. S̄z q̄tū ad sc̄dm ḡnā
 tio ista est singularis: qz dicit. Filius meus es tu. Quasi. d.
 Et si multi alij filij dicunt̄: tñ eē filiū nālem est sibi. p̄p̄riū
 alij autē dicunt̄ filij dei: qz sunt p̄cipies v̄bi dei. Jo. io. Il
 los dixit deos ad quos s̄mo dei factus est: s̄z x̄ps est ipsum

verbū. Mat. i7. Dic est filius meus dilectus. S̄z q̄tū ad
 tertiu ista generatio nō est tēporalis s̄z eterna: qz hodie ge
 nui te. Differt autē tempus ab eternitate: qz tempus varia
 tur sicut motus cuius mēsurā est in variatione r̄ successio
 ne. Et ideo nominat̄ p̄ successionē p̄teriti et futuri. Eterni
 tas autē est mēsurā rei immobilis: r̄ ideo nō est ibi variatio p̄
 successionē: s̄z semp est p̄sens: r̄ ideo denotatur p̄ aduer
 biū p̄ntis tēporis. s̄. hodie. Uez qz illud qd̄ fit: qz nōdū est
 incōpletū p̄ dñs est: qd̄ aut factū est completū est: r̄ ita per
 fectū. Et ideo nō dicit genero te sed genui: qz perfectus ē.
 Sed tamē ne putet̄ esse generatio eius tota in p̄teritōe:
 r̄ per p̄sequēs in defitione addit hodie: vt sit sensus. perfe
 ctus es filius: r̄ tamē generatio tua eterna est r̄ semp a me
 generaris: sicut lumen in aere perfectū est: r̄ tamē semp p̄
 cedit a sole. Mich. 5°. Egressus es a p̄ncipio a diebus eter
 nitatis. ps. Ex vtero ante luciferuz genui te.

¶ Cōsequēter cuz dicit. (Et rursum r̄c.) p̄positū ostendit
 s̄m qz cōuenit x̄po s̄m humanitatē: r̄ hoc per aliā auctatē:
 r̄ s̄m s̄lo. istud dī in Esa. Ego ero illi in patre. Sed tamē
 nō iuenit̄ aliquid huic s̄le in Esaia nisi illud. Et filius da
 tus est nobis. S̄z. z. Reg. 7. r̄. p̄. Paralip. 28. Dabenē ista
 eadē v̄ba dñi dicētis ad Dauid de Salomone p̄ quē figu
 rabat̄ x̄ps. ¶ Sciēduz est autē qz in veteri testamento q̄
 dam dicunt̄ de eo qd̄ est figura nō in q̄tum quedā res: sed
 in q̄tum est figura: r̄ tunc nō exponitur de illo nisi in q̄tus
 referit̄ ad figuratū. Verbi ḡra in ps. qdā dicunt̄ de Dauid
 vel de Salomone in q̄tum figurabāt x̄ps tñ. qdā vō etiā
 s̄z qz sunt hoies qdā. r̄ istoz dicta de ipsis possunt exponi
 r̄ de x̄po. sicut illud. Deus iudiciū tuuz regi da. qz illud po
 test cōuenire salomoni. Illa vō que dicunt̄ de ipsis in q̄tū
 sunt figura nūqz de ipsis possunt exponi: sicut illud. Et do
 minabit̄ a mari vsqz ad mare r̄c. qz nullo modo verificari
 pōt de salomone. Sic r̄ in p̄posito licz ista dicta sint de sa
 lomone: tamē possunt exponi de x̄po qui p̄figurabat̄ per
 illū. Dicit ḡ. Ero. qd̄ est futuri tēporis. ad denotādū qz icar
 natio filij futura erat in tpe. Gal. 4°. At vbi venit plentitū
 do t̄pis r̄c. Supra vō cū loquebat̄ de eterna ḡnatiōe dixit.
 es tu. quasi sine motu. hic autē cū loquit̄ de temporali dīc.
 in filijz quod denotat terminū alicuius motionis. Assum
 ptio enī iporat motū in filiationē. Et qz oīs motio fit per
 operatiōez alicuius terminatā ad aliquē effectuz: iō p̄mo
 ponit opōnez facientis: qz nō v̄tute humanitatis facta est
 assumptio: s̄z diuinitatis cū dīc. Ego ero illi in patrē. i. assu
 mam eū ad vnionē p̄sone filij. Et subiūgit effectū p̄secutū
 qz. s̄. est exceptus in vnitatē p̄sonalē filij. Erit mihi in filiū.
 De p̄mo dī Luc. p̄. Virtus altissimi. s̄. facientis assumptio
 nē obumbrabit tibi. de z°. Ro. p̄. Qui factus est ei ex semī
 nē Dauid s̄m carnem.

¶ Deide cū dicit. (Et cū itez r̄c.) Agit de dīnatiōe x̄pi qua
 est heres vniuersoz. Vbi tria facit. qz p̄mo ostēdit dñiūm
 ei? r̄ p̄cipue sup̄ angelos. Sc̄do ponit rōnē dominy illius
 ex pte angeloz ibi. (Et ad āgelos qdē r̄c.) Tertio ex par
 te x̄pi ibi. (Ad filiū aut. thronus tuus r̄c.) Quātū ad p̄mū
 iducit auctatem. ps. Cū dicit. Adorate eū oēs angeli eius
 hoc habet in ps. Dñs regnauit exul. r̄c. Adoratio enīz non
 fit nisi dño. ḡ si angeli eū adorāt dñs illoz est. volēs aplis
 iducere hāc auctatem. P̄rimo tāgit itentionem psalmiste
 cū dicit. Et cū iteruz introducit r̄c. vt psalmista loquatur
 de aduētū x̄pi in mundum. Et ideo dicit. Et cuz scriptura
 introducit. i. introducenduz dicit p̄mogenitum r̄c. Quasi
 dicat. Jam dictuz est qz x̄ps est filius p̄re angelis. ḡ est p̄
 cipalr̄ a patre genitus. Est ḡ dicēduz p̄mogenitus. Ro. 8°.
 Ut sit ipse p̄mogenitus in multis s̄ribus r̄c. Dic aut p̄mo
 genitus debebat itroduci in orbe r̄c. Et vide q̄ordinate
 loquatur apostolus. P̄rimo enim dicit ipsum a patre ibi

(Ego ero etc.) Secundo assumptum in unitate persone ibi. (Et ipse erit mihi in filium.) Sed modo proponit eum in noticia hominum. Uocat autem incarnationem introductionem in mundum. Et ipse Christus vocat eam exitum. Jo. 16. Exiui a patre et ueni in mundum etc. Et dicendum est quod exitus est etiam introductio. sicut si aliquis recedat aduersus sit principi primo exit ad eum mediator. et post introductum eum. Sicut habet. i. Reg. 20. de dauid ad Jonathan. Sic Christus mediator dei et hominum primo exiit ad homines et postea introduxit eos reconciliatos. Ifra. 2. Qui multos filios adduxerat in gloriam etc. Uel introducit. i. inducit eum usque in corda hominum. quia scriptura loquens de aduentu Christi dicit eum suscipiendum intra corda hominum. Ista autem receptio fit per fidem. Ephe. 3. Dabitare Christum per fidem in cordibus uisus. per Annuntiate iter gentes gloriam eius etc. Quia. n. scriptura dicit quod gentes debent credere. dicit quod Christus intraturus est in corde iporum. Hoc autem quod dicit. Itaque multipliciter exponitur. Dicit. n. Chrysostomus quod de incarnatione ubi quod dicitur introductio non loquitur scriptura semel. sed itaque atque itaque. Uel aliter. quia ipse primo erat in mundo per potentiam diuinitatis inuisibiliter. sed iterum introducit eum in mundum per presentiam humanitatis uisibiliter. Uel aliter quia supra dixerat. ero illi in patre. i. assumptam unitatem personalem mei. Et cum itaque introducit eum. sicut primo genitum et assumptum ad unitatem persone. quia non sufficeret dicere quod introducit nisi dicitur qualiter introducat. quia non quasi ueni de mundo. nec sicut angelus sed super omnes. Ideo dicit. Adoret eum omnes angeli. Nec. 9. Exercit celi te adorant. Apoc. 7. Omnes angeli stabant in circuitu throni et ceciderunt et adorauerunt etc.

Deinde cum dicit. (Et ad angelos etc.) Ponitur ratio ex parte angelorum quare eum adorant. Quasi dicat. Iustum est quod adorant quia sunt ministri. Unde dicit. Qui facit angelos suos spiritus et ministros suos flamma ignis. Deus. n. aliquando operatur illuminando intellectum. Jo. 1. Illuminat omnem hominem etc. Aliquando uero mouet ad opus. Esa. 26. Omnia opera nostra operatur in nobis. Et primo facit deus in nobis mediatur angelus. ps. Illuminas tu mirabiliter a motibus eternis. Secundum etiam facit in nobis ipsis medianibus. sicut dicit dionysius. 4. ca. celestis hierarchie. In quantum illuminat per ipsos dicuntur nuncij. Nuncij enim est nunciare ea que sunt in corde domini sui. In quantum uero sunt mediatores operum diuinorum dicuntur ministri. ps. Ministri eius que faciunt uoluntatem eius. Sunt ergo et nuncij et ministri. sed quales sunt describit eos per duas res corporales maxime ad hoc idoneas. Una est aer cuius proprietates multum conueniunt nuncio. ministro autem proprietates ignis. Aer. n. est receptibilis luminis et impressio. Itaque optime reddit recepta. Itaque habet uelocitatem motum. Dec autem dicitur habere nuncius. ut. sicut recipiat dicta. bene referat recepta et uerbum uelociter faciat. Ista bene conueniunt angelis. Optime. n. recipiunt diuinas illuminationes. Sunt. n. angeli specula munda secundum dyo. Mat. 18. Angeli eorum in celis etc. Itaque optime reddunt quod significatum est. Apoc. 1. Significauit deus quod opus fieri cito loquens per angelum suum suo suo iohanni etc. Itaque sunt ueloces. Esa. 48. Itaque angeli ueloces etc. Ista autem dicuntur spiritus. quia omnis substantia inuisibilis dicitur spiritus. Unde et aer dicitur spiritus. Item sunt ignis in quantum ministri. Ignis autem iter omnia elementa est maxime actiuus et efficax ad agendum. Unde in ps. de angelis ubi dicuntur ministri eius ibi addit. Et ministros tuos ignem uretem. Itaque ignis calorem causat per quod designat charitas. Lan. 8. Lampades ignis atque flammam. Unde describuntur in igne et dicuntur seraphim Esa. 6. Item ignis semper mouetur sursum. ita angeli et boni ministri omnia que agunt semper referunt in gloriam dei. sicut patet de angelo thobie. iz. Benedictite deum celi etc. Non dicit benedicite me. sed deum celi. Non sic de malo angelo quod dicit Mat. 4. Si cadens adoraueris me. Sed angelus bonus tanquam bonus minister dicit Apoc. vlt. Uide ne feceris deum adora.

LECTIO.

III.

A filiū autē. Thronus tuus deus in seculū seculi: uirga egratitatis uirga regni tui. Dilexisti iusticiam et odisti iniquitatem: propterea uinxit te deus: deus tuus oleo exultationis preparticipibus tuis.

Supra probauit apostolus per auctoritatem angelorum esse ministros: hic probat per rationes sumptas ex parte ipsius Christi. Unde dicitur per probare regiam dignitatem Christi. ubi duo facit. primo. n. commendat regiam dignitatem ipsius Christi. Secundo ei ad illam dignitatem ostendit idoneitatem ibi. (Propterea uinxit te deus etc.) Circa primum tria facit. primo commendat Christi regiam auctoritatem. Secundo ei regimem egratitatis ibi. (Virga directiois etc.) Tertio regimem bonitatis ibi. (Dilexisti iusticiam etc.) Dicit ergo. Ad filium autem dicit. Thronus tuus etc. Et sunt uerba dei patris loquentis per linguam prophete. sicut per calamum scribe. Dicit ergo. O deus fili thronus tuus etc. In quo denotatur regia maiestas. Est. n. thronus regis sedes. sed cathedra magistralis: tribunal autem sedes iudicis. Lapsit autem thronus Christo habet naz diuinam in quantum est deus. ps. Rex orbis terre deus. sed habet quod homo uenit sibi ex merito passionis uictorie et resurrectionis. Apoc. 3. Qui uicerit dabo ei sedere mecum in throno meo. sicut ego uici et sedi in throno patris mei cum eo. Thronus est perpetuus. Luc. 1. Et regni eius non erit finis. Dan. 7. Potestas eius prae aeterna quam non auferet etc. Per autem quod regnum illud est eternum et in quantum sibi uenit ex natura: quia est deus. ps. Regnum tuum regnum orbis seculorum etc. Itaque in quantum sibi uenit ut homo: et habet duplicem rationem. Una quia regnum illud non ordinatur ad temporalia sed ad eterna. Jo. 18. Regnum meum non est de hoc mundo. Ad hoc. n. regnat ut homines dirigat ad uitam eternam. Non autem sic est de regno hominum. ubi regnum illorum finitur cum uita presentis. Alia ratio est: quia ecclesia que est regnum eius durat usque ad finem mundi. et tunc tradet Christus regnum deo et patri assumendum et perficiendum.

Consequenter commendat regnum eius ab egratitate cum dicit. (Virga directiois etc.) Conuenienter autem describit regnum per uirgam. Differt. n. regimen tyrannicum a regimine regis: quia regimen tyrannicum est ad utilitatem suam cum grauiamine subditorum. regimen autem regis principaliter ordinatur ad utilitatem subditorum. et ideo rex est pater et pastor. Pastor. n. non corrigit cum gladio sed cum uirga. ps. Uisitabo in uirga iniquitates eorum. Itaque pastor uisitur uirga in directioe gregis. Mich. 7. Paice populum tuum in uirga tua. Uirga est sustentat infirmos. ps. Uirga tua et baculus tuus ipsa me solata sunt. Itaque uirga turbat hostes. Numeri. 24. Consurget uirga de israhel: et percutiet duces moab. Sed est uirga egratitatis. Esa. 11. Arguet in egratitate per mansuetis terre. Sed sciendum est quod aliquando aliquis regit in rigore iuris: sicut quando fuerat ea que iusta sunt secundum se. Corripit autem quod aliquid de se iustum est: quod tamen comparatum ad aliquid inducit detrimentum si seruet. et ideo oportet quod ius commune ad hoc applicetur. et si hoc fiat tunc est regimen egratitatis. Regnum ueteris testamenti erat secundum rigorem iusticie. Act. 15. Onus quod nec nos nec patres nostri portare potuimus. Sed regnum Christi est regnum egratitatis et iusticie. quia in ipso non imponitur nisi suauis obseruancia. Mat. 23. Iugum. n. meum suauis est et onus meum leue.

Consequenter cum dicit. (Dilexisti etc.) bonitatem regis commendat. Quidam. n. fuerat egratitatem non tamen per amorem iusticie. sed magis per timorem uel gloriam uel metum: et tale regimen non durat. Sed iste fuerat egratitatem per amorem iusticie. Dicit ergo. Dilexisti iusticiam etc. Quasi dicat. Hoc quod uirga est equa et directa: hoc est quod dilexisti iusticiam. Sap. 1. Diligite iusticiam que iudicatis terras. Non autem est iustus qui non amat iusticiam. Mat. 5. Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam etc. Sed aliquid quod diligit iusticiam: sed sunt remissi in correctioe iniquitatis. sed Christus odit. i. reprobatur iniquitatem. ps. Iniquos odio habui. Sap. 14. Sicut odio sunt deo impius et impietas eius. Ecclesi. 12. Altissimus odio habet peccatores et misericors est penitentibus.

Deinde cum dicit. (Propterea uinxit te deus etc.) ostendit

CC

xpi idoneitate ad exequendum et gubernandum ubi dubitatio est de hoc quod dicitur propterea etc. In vobis istis agit de spirituali unctioe que xps replet et spiritu sancto. Nuncquid non id replet et quod dicitur lex in iusticia. Ergo meruit gratiam quod est illud. Ro. ii. Si ex operibus non ex gratia: et hec est ratio. Sed spiritualiter ad propositum quod xps in ipsa reptione fuit plenus spiritu sancto. Jo. i. Plenus gratia et veritate. Non ergo meruit. Rursum deo. hic est cauendus error origenis. Voluit enim quod omnes spirituales creature et anima christi a principio create fuerunt et sic quod plus vel minus adhaererunt deo vel diuerterunt ab ipso per libertatem arbitrii sui facta est distinctio inter angelos et etiam animas. Unum in patriarchon quod anima christi quod uehementi adhaesit deo diligendo iusticia propterea meruit. Sed hoc est hereticum cum dicitur quod. scilicet quod anima vel anima christi creata fuerit ante corpus quod est spiritus ratione in christo habet quod in principio istam sui creatura fuit anima et formatum corpus et totum est assumptum a filio dei. Quid ergo dicitur propterea. Una glossa videtur sentire eum origene. Sed si volumus eam saluare dicemus quod in scriptura dicitur aliquid fieri quod innotescit sicut cum dicitur. Phil. z. Sacerdos est obediens etc. Propter quod et deus exaltauit illum et dedit illi nomen etc. Nuncquid christus merito passibilis meruit esse deus. Absit. Dicimus enim error fotini. Dicitur ergo quod christus esse deum excedit omnem meritum. sed passionem meruit quod manifestet ubique esse deum: et quod deus dederat illi tale nomen etc. Ita hoc quod dicitur hic. Propterea unxit te deus etc. ut sit sensus. Et hoc quod tu dilexisti iusticia: meruisti quod hoc innotescat. Aliter et melius ita quod ly. propterea non dicat causam meritoriam: sed finalis. Quasi dicat. Ad hoc quod illa haberes. scilicet thronum perpetuum. Virga directionis etc. que dicta sunt: propterea unxit te deus oleo sanctificationis quod dominus mandauit fieri. Exo. 30. quo ungebantur vasa et sacerdotes. Leuit. 8. 2. 9. Et reges ut patet de dauid. i. Reg. 16. et salomone. tertium Reg. 1. Item propheta: ut patet de beliseo. tertium Reg. 19. Sed que fiebat ista sanctificatio per unctioem. Ratio est finalis. Nones enim orientales per celebritate ungebantur ne presumere: eo quod sunt in regione multum calida. Pauperes et ungebantur ad festiuitate. 4. Reg. 4. Non habeo ancilla tua nisi paz olei que ungar. In scriptura autem diuina traditur non bis per modum que hoies solent vti. Quia ergo tunc ungebantur hoies vel per celebritate festi vel celebritate persone. id ad ostendendum excellenciam christi dicitur eum unctum oleo exultationis. Ipe enim rex. Esa. 33. Ecce in iusticia regnabit rex. Et. 33. Dominus enim iudex noster. dominus legis noster. dominus rex noster ipse veniet et saluabit nos. Est et sacerdos. ps. Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. Sicut et propheta. Deutro. 18. Prophetam de gente tua et de fratre matris tue sicut me suscitabit tibi dominus. Et dicitur sibi ungi oleo sanctificationis et exultationis. Ab ipso autem sunt facta que sunt vasa gratie. Esa. 44. Suspensa supra eum omnes gliaz domini per se et vasa diuersa genera etc. Conuenit et ista unctio christi. Sunt enim reges et sacerdotes. i. ps. 2. Vos estis generati electi regale sacerdotium. Apoc. 5. Facisti nos deo in nos regnum et sacerdotes. Item hinc spiritus sanctus qui est prophetie spiritus. Joel. 2. Effundaz de spiritu meo supra omnes carne etc. et id omnes uncti sunt inuisibili unctioe. z. Cor. 1. Qui autem confirmat nos vobiscum in christo et qui unxit nos et qui signauit nos. i. Jo. 2. Vos unctioem habetis a sancto et nobis omnia. Sed que unctio est iter christi unctum et christianos unctos. Ita. scilicet quod ipse habet eam principalem et per nos autem et alij ab ipso effusa. ps. Sicut unguentum in capite etc. Et id dicitur. Pre principibus tuis. Jo. 1. De plenitudine eius omnes accepimus. Unum alij dicuntur sancti. ipse vero sanctus sanctus. Iose. n. est radix omnis sanctitatis. Dicitur autem oleo leticie vel exultationis: quod ex ista unctioe procedit spiritualis leticia. Ro. 14. Non est regnum dei estica et potestis iusticia et paz et gaudium in spiritu sancto. Gal. 5. Fructus autem spiritus est charitas paz et gaudium etc. Illud autem quod bis dicitur de deo. duplur exponitur. Uno modo quod repetatur notatiu casus: ut sit sensus. Unxit te deus per seipsum deum: nos autem per te mediator deum et hominum hominem christum etc. Pet. 1. Per quem magna et preciosa nobis promissa donauit.

Alio modo quod secundum Augustinum in glossa. alter est notatiu casus alteris vocatiu: ut sit sensus. Christus quod es deus filius deus per unxit te etc. Et quod sic exponi magis patet in greco. Sed cum christus non sit unctus secundum quod deus: quod sic non uenit sibi recipere spiritum sanctum sed magis alij dare. Secunda expositio non videtur esse vera. Rursum deo dicitur quod id est in persona et deus et homo tunc unctus est in quantum homo. Et cum dicitur deus etc. unctus est deus et homo et unctus cum ipso in persona.

Lectio.

V.

Tu in principio domine terraz fundasti: et opera manuum tuaz sunt celi. Ipsi peribunt: tu autem permanebis et omnes vestimenta veterascunt. Et velut amictum mutabis eos et mutabuntur: tu autem idem ipse es et anni tui non deficient.

C. Supra promiserat aplos quatuor in quibus christus excellit angelos et probauit duo illos. scilicet quod excedit eos quod est filius et quod est heres: nunc probat tertium. scilicet quod excedit eos in virtute operationis: quod per eum per se et secula. Hoc autem probat aplos ex auctoritate eiusdem prophete: et circa hoc duo facit. Primum ostendit virtutem operationis in quantum creator. Secundo ostendit ad differentiam creatoris ad creaturam ibi. (Ipsi peribunt etc.) Circa primum duo facit: quod primum potest creatioem terre. z. celoz ibi. (Et opera manuum etc.) Sciendum est autem circa primum quod hoc potest duplur legi. Uno modo ut sit sermo directus ad patrem ut sit sensus. Tu domine. scilicet deus per fundasti terram in principio. i. in filio qui est principium. Jo. 8. Ego principium qui et loquor vobis. Et hoc tamen valet ac si dixisset. Tu fundasti terram per filium. ps. Dia in sapientia fecisti. Filius autem est sapientia genita ut supra dixit eum splendorem glorie. Et hoc quod dicitur hic videtur huic quod supra dixit: per quem fecit et secula. Alio modo quod sit sermo directus ad filium sic. Et tu domine. scilicet filii fundasti terram in principio. scilicet temporis vel in principio. scilicet productionis reze ut excludat opinionem dicitur corralia non fuisse creata cum spiritualibus sed post. Hen. i. In principio creauit deus celum et terram. Sciendum est autem quod tripliciter potest distingui terra a celo. Uno modo et ad litteram quod per terram intelligat elementum terre: per celum autem superiora corpora ut sicut moyses non facit mentionem de aere: quod est cum aqua: ita hic intelligit per celum ipsum celum et alia duo elementa. scilicet aerem et ignem qui magis accedunt ad naturam celi quod patet ex loco ipsorum. Sic est accipit moyses Hen. i. Et dicit fundasti: quod sicut fundamentum quod est peria per edificium est in ino: ita terra iter omnia elementa tenet locum inum. Esa. 48. Man mea fundavit terram. ps. Arida fundauerunt manus eius. Non autem dicitur fecisti celos: sed opera manuum tuaz sunt celi: quod illud quod alij facit manibus magis diligenter videtur facere. Et id si loquitur ad designandum nobilitatem et pulchritudinem ipsorum. Esa. 48. Dexteram meam mensa est celos. Aliter vero quod per terram intelligat totam naturam corporalem. Et sic terram fundasti. quod mensa est locus et fundamentum forma per celos autem spirituales substantias. ps. Laudate eum celi celoz. Et hi sunt opera manuum eius quod fecit eos ad imaginem et similitudinem suam. Ut per terram ipsi in ecclesia qui sunt fundamentum alioz quod nisi esset actiuia in ecclesia replatiua non subsisteret. Per celos item replatiui. Et hec facta in ecclesia in principio. i. per filium. Esa. 51. Per os meum in ore tuo ut fundes terram. i. ipsos: et plures celos. id est perfectos.

C. Consequenter cum dicit. (Ipsi peribunt etc.) ostendit diuiaz inter creatoris et creaturaz: et hoc ostendit ad duo que sunt propria creatori primum est eternitas: z. immutabilitas: de qua ibi. (Et omnes vestimenta veterascunt etc.) Circa primum duo facit: quod primum ponit terminationem creature. Secundo terminationem dei ibi. (Tu autem permanebis.) Dicit ergo primo. Ipsi. scilicet celi peribunt. Sed in Eccles. i. Terra in eternum stat: videtur quod multo plus celi. Respondeo dicendum est quod secundum Augustinum et philosophum in qualibet mutatione est generatio et corruptio. Unde aliquid mutat

perit in statu in quo erat. Ergo quod dicitur quod celi peribunt non intelligitur quantum ad substantiam: de qua Job. 37. Qui solidissimi quasi ere fusi sunt. sed quantum ad statum quem nunc habent. Apoc. 21. Uidi celum nouum et terram nouam. i. Lozi. 7. Preterit figura mundi huius. Sed quomodo mutabuntur status. Diuersimode quod celi superiores mouentur sed non alterantur. Inferiores uero. scilicet ignis et aer et mouentur et alterantur et corruptioni sunt subiecti. Sic ergo status omnium celorum est mutabilis: sed tunc motus cessabit in superioribus: et corruptio in inferioribus: quod aer igne et flagratione purgabitur. z. Pe. 3. Celi qui nunc sunt et terra eodem uerbo repositi igne reseruantur in die iudicii etc. Quod peribunt a statu in quo nunc sunt: et sic quodammodo peribunt: sed tu domine permanebis. ps. Tu autem domine in eternum permanebis.

Deinde cum dicitur. (Et omnes etc.) ostendit differentiam dei ad creaturam quantum ad immutabilitatem. et circa hoc duo facit. Primum. ponit mutabilitatem creature. Secundo immutabilitatem dei ibi. (Tu autem idem etc.) Et adhuc circa primum duo facit: quod primo describit rationem mutabilitatis creature. Secundo subdit illam mutabilitatem ibi. (Et uelut amictum etc.) Circa primum autem sciendum est quod uetus et nouum consequuntur tempus. Uetus uetera scire non potest nisi quod aliquando mensurat tempus. Motus autem celorum mensurat tempus: sed ipse mobile mensurat ipso nunc temporis in celo possunt inueniri nouitas et uetustas. uetus non uetera: sicut celi quasi substantia eorum minuat vel corrumpat in aliquo sed tamen quantum ad diuturnitatem temporis quo amplius non mensurabuntur. Et id dicit. Sicut uestimenterum etc. quod causa mutationis celorum non erit propter defectum uirtutis ipsorum quod in aliquo minuatur quia si motus ipsorum cessaret propter defectum uirtutis iam cessatio haberet causam naturalem et posset deprehendi ratione naturali cuius contrarium dicitur. Mat. 24. De die autem et hora illa nemo scit etc. ergo erit propter necessitatem finis: quod omnes creature corporales ordinantur ad spirituales: et totus motus deseruiens generationi et corruptioni ordinatur ad generationem hominis. Lessante ergo generatione hominis quod est quando completus erit numerus electorum et predestinatorum cessabit motus ille. Et id dicitur uestimenterum quod sumit ad usum et cessante usu deponit sicut homo calidum uestimenterum deponit ueniente estate. Sic ergo status mundi qui nunc est commedat isti fini cum completus fuerit numerus ille electorum iam amplius non erit accommodatus nec necessarius: et id sic uestimenterum deponet. Luc. 21. Celi et terra transibunt etc.

Consequenter ponit ipsam mutabilitatem cum dicitur. (Et uelut amictum mutabis eos.) scilicet celos. Et bene dicitur. Mutabis tu deus: quod non propria uirtute nec per se: sed uirtute dei mutabuntur a motu sicut amictum quod ad usum sumit et post usum deponit secundum congruentiam temporis et finis. Et dicitur amictum quod per amictum gloria hominis et manifestat et regit. Ita est deus per creaturas et occultatur nobis et manifestat. Ro. 1. Inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. Sap. 13. A magnitudine enim speciei et creature cognoscibilis poterit horum creator uideri etc. Et dicitur mutabuntur quod in perpetuum mutati permanebunt. Item quantum ad celos spirituales qui pereunt a uita presentis per mortem corporis. z. Reg. 14. Omnes morimur et quasi aqua dilabimur in terram que non reuertentur etc. Esa. 57. Iustus perit et nemo est etc. Item ueterascunt: quod uel dicitur. i. fra. 8. quod antiquat et senescit prope iterum est. Et mutabis eos. scilicet secundum corpora que corporale hoc induet in corruptionem. ps. Cor. 15. Et mutabuntur huius more qui a uisione enigmatica assumunt ad speciem uisionem. Job. 14. Luctis diebus quod nunc milito expecto donec ueniat imutatio mea etc.

Deinde subiungit immutabilitatem dei cum dicitur. (Tu autem idem ipse es etc.) Ubi duo facit. Primum. ponit hoc. Secundo ostendit hoc per signum ibi. (Et anni tui etc.) Dicit ergo. Isti peribunt tu autem etc. scilicet dei filius: et hoc per arrianos. Idem ipse es. idem perfectas et nunquam mutaris. Malac. 3. Ego deus et non mutor. Jac. 1. Apud quem non est transmutatio etc. Et signum huius est anni non deficiet. Anni. n. dei dicuntur duratio eius sicut anni

hominis duratio hominis: quod deficit et secundum presentem quod cum sit temporalis una per succedit alteri: et una adueniente deficit altera. Deficit etiam secundum totum. quod ex toto desinit esse. In duratio uero dei neutrum horum est quod non deficit secundum totum quod est sempiternus. Tu autem altissimus in eternum domine. Item nec secundum presentem. quod eternitas est tota sit et quod stans. Job. 36. Numerus annorum eius inestimabilis etc. Sed cum sit una et immutabilis que anni uocantur. Ratio huius est. quod intellectus noster accipit cognitionem intelligibilium per sensibilia quod omnis nostra cognitio incipit a sensu. Unde et deus est oio simplex: describitur sub similitudine corporalius. Esa. 6. Uidi dominum sedentem etc. Ita est duratio eius a nobis describitur per aliqua nobis nota: cum tamen sit uisiformis et simplex. Ubi aliquando dicitur annus: aliquando dies et mensis. quod omnes differentias temporis includit.

Lectio.

VI.

quem autem angelorum dixit aliquando: sede a dextris meis: quousque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Nonne omnes sunt administratores spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis?

Supra probauit apostolus tria de christo in quibus excedit angelos: hic probat quantum ad similitudinem de ipso. scilicet quod sedet ad dexteram maiestatis: quod pertinet ad dignitatem eius. Et circa hoc facit duo. Primum enim inducit auctoritatem dauid. Secundo ostendit angelos ab hac dignitate deficere ibi. (Nonne omnes sunt etc.) Circa primum duo facit. quod primo describit dignitatem christi. Secundo ostendit per signum ibi. (Quousque ponam etc.) Dicit ergo. Ad quem autem angelorum dixit aliquando deus. Quasi dicat. Non inuenit quod deus dixerit angelo: sed dixit christo. Et ipse est christus Mat. 22. inducit hoc de se dictus. Hoc autem quod dicitur. Sede a dextris meis potest referri ad diuinam naturam in qua christus equalis est patri quod habet et iudiciaria et regiam potestatem equalis patri. Jo. 16. Dicitur ergo habet mea sunt. Ipse uero pater ab eterno dixit: quod dicens filium generauit et generando dedit ei equalitatem patris. potest etiam referri quantum ad humanam naturam secundum quam sedet in bonis potentibus patris. Tunc autem pater dixit quantum humane nature uerbum suum uniuersum. Hoc autem magis supra expositum est ubi dixerat. Sedet ad dexteram.

Consequenter cum dicitur. (Quousque etc.) ostendit per signum dignitatem christi ubi occurrit duplex dubitatio. Una quia ab eterno omnia sunt subiecta filio. Item quod in resurrectione christus dicitur. Data est mihi omnis potestas. Quid ergo expectat subiacendum scabellum suo? Et sciendum est quod aliquid potest esse in potestate aliquid dupliciter. Uno modo quantum ad auctoritatem: et sic omnia ab eterno quantum ad ordinationem sciendorum et in tempore quo fuerunt: subiecta sunt filio dei in quantum deus: sed a principio conceptionis in quantum homo. Alio modo quantum ad exercitium potestatis: et sic non sunt ei omnia subiecta sed tamen in fine mundi: quod nondum exercet potestatem in omnia: subiacendo sibi omnia. ps. 3. Secundum operationem qua possit et subiacere sibi omnia. Sed quod est quod dicitur scabellum: potest dici quod per hoc nihil aliud intelligitur quam plena et perfecta subiectio. Illud. n. dicitur perfecte subiectus alicui quod ipse potest concutere pedibus. Aliter est et faciendum uim in uerbo: quod sicut deus est caput christi: ut patet per Lozi. ii. Caput christi deus. Ita pedes christi humanitas eius. ps. Adorabimus in loco ubi steterunt pedes eius. Ponam ergo scabellum. id est non solum subiaciam inimicos tuos tue diuinitati sed et humanitati tue. In hoc autem errauit origenes. Ipse enim nihil aliud est subiacere luci quam illuminari: ita cum christus sit ueritas iusticia et bonitas et quod tale potest dici nihil est aliud subiacere saluatori quam saluari. Et id uoluit quod in fine omnia etiam demones saluentur quod aliter non subiacerent omnia christo. Sed hoc est illud quod dicitur Mat. 25. Item maledicti in igne eternum. Ubi sciendum est quod duplex est modus

LL z

subiectiōis. Un' p voluntatē subditoꝝ sicut boni ministri subyiciunt dño suo: puta regi: & sic soli boni subyiciunt xpo. Alius p voluntatē dñi. & sic ē qdā violētia ex pte subditoꝝ. Et sic mali subyiciunt xpo: nō qd velint dñiuz ei: s; qz xps faciet de ipsis voluntatē suā puniēdo eos q noluerūt hic facere voluntatē suā. Et B ppe designat p scabellū: qz qd calcat pprimis. Esa. 66. Celū mibi sedes ē. i. celestes: & boni: s; terra. i. terreni & mali scabellū pedū tuoz. ¶ Alia dubitatio ē de B q dicit: qadusq; rē. qz si sedebit qadusq; ponat: g cū posuerit nō sedebit. Rūdeo q donec & qadusq; qñq; ponunt finite. qñ. i. designat terminū ei' cui cōiungit: sicut cū dico. Sede hic donec veniā. Aliqñ aut tenet infinite qñ. i. nō ponit terminū: vt cū dī. Iste nō penituit donec vixit: qz nec post mortē penituit. Sicut. n. dicit Hieronym' illd oz designari de quo pōr eē dubiū. Illud aut qd nō ē dubiū relinquit itelligēti. Dubiū aut ē vtrū in vita sua peniteat: s; q nō post mortē suā nulli ē dubiū. Sic & in pposito. cūz .n. nō multi ipugnēt & blasphemēt xpm vī dubiū vtz mō sedeat: s; nō ē dubiū vtz sedat qñ oīa subiecta erūt ei: r. iō non exprimitur illud.

¶ Cōsequēter ostēdit q dignitas hec āgelis nō puenit cui; dicit. (Nōne oēs rē.) Ubi tria facit: qz pōo ostēdit ipsoꝝ officii. Scdo executionē officij ibi. (In ministeriū rē.) Tertio fructū executiōis ibi. (Ut hereditatē rē.) Dicit g. Nōne oēs rē. ps. Ministri ei' q faciūt voluntatē ei'. S; 3 Dan. 7. Milia miliū ministrabāt ei rē. Ubi dicit Grego. Aliqui ministrāt: alij sūt q assistūt. Nō g oēs ministrāt. Rūdeo dī cēdū ē q sicut videm' in artificib' q duplex ē gen' artificū. Quidaz. n. sūt q sūt manu exequētes vt manu artifices. Alij aut nō exequūt nec operāt manu: s; sūt artifices disponētes: & qñ picipētes qd agēdū sit: ita & in āgelis ē: qz qdā sūt qñ exequētes. qdā vō qñ pceptores picipētes ea q agēda sūt. Accipiēdo g largo mō administratiōes tā p exequētib' qz ēt p iperātib': sic oēs sūt admīstratores vī admīstratoꝝ. S; si dicāt admīstratoꝝ q exequūtur. alij aut q imēdiate accipiūt a deo assistētes. sic qdā ministrāt: qdam assistūt & tradūt alijs. S; 3 B ē qz hic tāgīf executio officij cū dicit. In ministeriū missi rē. g vī p B q oēs exequātur ps. Immittit āgelus dñi i circuitu rē. & Esa. 6. Volauit ad me vn' de seraphin: q sūt de supremo ordie. Ergo si illi mittunt: multo fort' alij. S; 3 B ē dionysius q dicit q accepit ab aplo q soli inferiores mittūt & nō superiores. Rūdeo qdā dicūt q superiores mittuntur & exeunt aliqñ aliqb' causis subortis ad exteriora: sed vī mibi q superiores qñoz. i. seraphin. cherubin. throni. & dñatiōes nūq; mittunt: s; inferiores mittūt: qd p3 ex eoz nominib'. Virtutes. n. mittūt ad mirabilia faciēda. Potestates ad arcēdum pātes areas. Principatus ad gubernādū cōitatē vī regnū. & sic de alijs Dominatiōes aut dicūtur qz ordināt oīa hec inferioꝝ. Alij aut tres ordies accipiūt noīa ex opatiōe quā imēdiate exercēt circa deū: & illa dispēsant i alios. Qz g dīc missi. Dīcēdus ē duplex ē missio. Una q motū locale iportat. & sic mittuntur solum inferiores. Alia est missio q fit per applicatiōnem & directionē noui effectus in creatura. & sic mittunt filius & spiritus sanctus. & hoc modo mittuntur superiores quia virtus eoz immittitur in inferiores imittenda alijs. Et qd dicit volauit rē. Dicendum q inferiores vtunt' nominibus illoꝝ quoz virtute & auctoritate agunt & eis attribuūt operatiōes suas. Et qz ille officiū suū exequēbāt in vīrute seraphin: ideo vocatus ē noīe seraphin: nō q esset natura seraphin.

¶ Deinde subiungit fructum officij cum dicit. Ut hereditatem rē. Et licet omnes sint vocati: nō tamen omnes capiunt hereditatem. Qui ergo capiunt illi percipiūt fructū missionis. Jere. si. Curauimus babylonem & nō est sanata.

Propterea abundant' oportet obseruare nos ea que audiuius ne forte pereffluamus. Si enim qui p angelos dicitus est sermo: factus ē firm': & omnis preuaricatio & inobedientia accepit instaz mercedis retributionē quomodo nos effugiemus si tantam neglexerimus salutē. Que cū inuitū accepisset enarrādī per dominū ab eis qui audierunt in nos cōfirmata est contestante deo signis & portentis & varijs virtutibus & spiritu sancti distributionibus fm suam voluntatem.

¶ Supra ostēdit apostolus multipliciter eminētiaz xpi ad angelos: hic ex B cōcludit q magis obediēdū est doctrine xpi. i. nouo testamēto qz veteri testamēto. Et circa hoc tria facit. pōo enīz ponit cōclusionem itētas. Scdo iducit rōnem ad cōclusionē itētas. Tertio pfirmat psequētā rōnis. pōmū in picipio. & mibi. (Si enī q p angelos rē.) Tertiu ibi. (Nō enīz angelis.) Circa pōmū sciēdū ē q Exo. 23. Dat' pceptis legis & iudicib' subiūgit. Ecce ego mitto āgeluz meum rē. Et sequit'. Obserua igit' & audi rē. Si igit' mādata angeli p que lex data ē seruare: itroitus disponere ad patriā. Unde & Mat. 19. dictū ē. Si vis ad vitaz igredi serua mandata. Opz ergo seruare mādata illa legis. g opz magis obedire mādati eius q maior ē angelis p quos lex data ē. Et hoc est qd dicit. Propterea obseruare oz ea que audiuius. Abdie. pmo. Auditum audiuius a dño Abac. 3. Domie audiui auditū tuū & timui. Oportet ergo obseruare abundantius. qz. s. a maiore dicta sunt. Ideo dilexi testimonia tua rē. Et hoc ppterea. idest propter iminens periculum. ne. i. supereffluamus. Aliquis enī fluit per penas corporales. scdo. Reg. 14. Quasi aque dilabimur super terram. sed effluit per culpam: sed supereffluit corporaliter p damnationem eternam.

¶ Consequenter inducit rōnem ad hoc que continet vnaz cōditionalem continētē comparationem noui & veteris testamenti. In antecedenti ponitur conditio veteris testamenti. In psequenti cōditio noui testamēti. Circa ver' aut tria ponit. i. legis auctoritatē. Scdo firmitatē veritatis ibi. (Qui factus ē firmus.) Tertio necessitatē obseruādī ibi. (Et oīs puaricatio rē.) pōmo ponit auctoritatē. qz nō humana rōne data est lex: s; p angelos. Hal. 3. Ordinata per angelos rē. Act. 7. Dic moyses q fuit in ecclesia in solitudine cū angelo q loquebāt ei in mōte syna rē. Nec hoc ē mirum qz vt pbat dionysius reuelatiōes diuinaz illuminationum ad nos pueniūt mediātibus angelis. ¶ Firmitas veritatis ostēdit cum dicit. Qui factus ē rē. quia totus impletur qd ibi mādatū ē. Mat. 5. Jota vnū aut vn' apex nō pteribit a lege donec oīa fiant rē. ¶ Necessitatē ostēdit q puniunt puaricātes. Un' dicit. Et oīs puaricatio rē. Ubi ponit vnu qd respōdet duplici culpe. i. pctō omissiōis & trāsgressiōis. pōmū respōdet pceptis affirmatiuis: alij ud negatiuis. pōmū notatur nomine inobediente. S; nunquid inobedientia est peccatum generale: Et videtur q sic. per hoc qd dicitur hic. Ad qd dicendum est q peccatum dicitur esse speciale ex intentione specialis finis. Unde quando aliquis non seruat pceptum hac intentione vt ptemnat pceptū: sic ē spāle pctū: sed qñ ex aliqua causa puta quando ex concupiscētia tunc est conditio psequens peccatum nō tamen speciale peccatum. Aliud autē vocat' preuaricatio. ps. Preuaricantes reputauī rē. Item aliud